

Митна експертиза — це спеціальне науково-практичне дослідження, що проводиться експертами з метою рішення завдань митної справи для з'ясування питань, що виникають у процесі виконання вимог митного законодавства.

При здійсненні митної справи проводиться цілий комплекс загальних завдань фіскального, контрольного, економічного, правоохоронного, статистичного і захисного характеру, що вимагають спеціальних знань і виконання всіляких експертиз. У разі потреби, для здійснення митного контролю, можуть залучатися спеціалісти та експерти.

Для початку, митному органу потрібно визначити необхідність проведення експертизи, тому Митний кодекс України передбачає підстави проведення експертизи та взяття проб чи зразків товарів.

Отже, згідно ст. 356 МК взяття проб (зразків) товарів здійснюється посадовими особами митного органу на підставі вмотивованого письмового рішення керівника цього митного органу в рамках процедур митного контролю та митного оформлення з метою встановлення характеристик, визначальних для:

1. класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД;
2. перевірки задекларованої митної вартості товарів;
3. встановлення країни походження товарів;
4. встановлення належності товарів до наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, сильнодіючих чи отруйних речовин;
5. встановлення належності товарів до предметів, що мають художню, історичну чи археологічну цінність;
6. встановлення належності товарів до таких, що виготовлені з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону.

Згідно МК декларанти або уповноважені ними особи мають право бути присутніми під час процедури взяття проб товарів та повинні сприяти її проведенню.

Для великогабаритних і технічно складних товарів (машини, технологічні лінії, промислові конструкції тощо) митні органи можуть вимагати лише надання техніко-технологічної документації, якою вважаються офіційно видані книги, державні та галузеві стандарти, технічні умови, специфікації, каталоги, креслення і паспортні дані на виріб.

З метою встановлення характеристик товару, необхідних для його митного оформлення, митні органи можуть письмово, у тому числі з використанням засобів інформаційних технологій, затребувати з підприємств-виробників, суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

та громадян наявну у них техніко-технологічну документацію про склад, фізико-хімічні властивості товарів, інформацію про основні технологічні стадії їх виробництва та призначення.

Проби чи зразки товарів беруться в мінімальній кількості у двох примірниках (досліджуваний та контрольний), кожен з яких є достатнім для проведення дослідження. Якщо взяття контрольних проб товарів неможливе, проби беруться в одному примірнику.

Нормативи взяття проб (зразків) товарів наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2012 за №654 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України від 26.06.2012 за №1072/21384).

Про взяття проб товарів складається акт за формою, встановленою наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2012 за №654 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України від 26.06.2012 за №1071/21383)

На кожну взяту пробу чи зразок накладається окреме митне забезпечення.

За умови забезпечення сплати митних платежів відповідно до обраного митного режиму, товари, проби яких взяті для проведення дослідження, можуть випуститись митним органом в обіг до одержання результатів відповідних досліджень, якщо до них не застосовуються обмеження щодо переміщення через митний кордон України.

З метою забезпечення експертних заходів Міндоходів України відповідно до постанови № 229 створено Спеціалізовану лабораторію з питань експертизи та досліджень, яка є спеціалізованим органом із забезпечення реалізації державної податкової та митної політики, а також участі у боротьбі з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства; проведення досліджень і здійснення експертної діяльності у податковій та митній сферах; здійснення попередньої оцінки майна, вилученого, конфіскованого за порушення митного та податкового законодавства.

Призначення дослідження в інших установах допускається лише у разі неможливості проведення дослідження спеціалізованим митним органом з питань експертного забезпечення.

Дослідження проб проводиться протягом 10 днів після їх надходження до експертної установи. У разі потреби цей строк може бути продовжено за рішенням керівника спеціалізованого митного органу з питань експертного забезпечення або відповідної експертної установи, але не більше ніж на 20 днів, але дослідження проб товарів, які мають обмежений строк зберігання, здійснюється невідкладно.

Строк проведення досліджень проб призупиняється у разі наявності клопотання експерта перед митним органом, який призначив дослідження, про надання йому додаткових матеріалів. Додаткові матеріали повинні бути надані у 10 денний термін з моменту отримання такого клопотання. У разі ненадання додаткових матеріалів у зазначений строк керівник експертної установи приймає рішення про проведення часткового дослідження або про відмову у проведенні дослідження.

У разі порушення строків проведення досліджень чи у разі неможливості їх проведення митний орган зобов'язаний повідомити про це декларанта, а збитки, завдані декларанту відшкодовуються митними органами.

За результатами проведених досліджень експерт готує висновок, в якому обов'язково зазначаються:

1. місце і дата проведення дослідження;
2. ким і на підставі якого документа проводилося дослідження;
3. запитання, поставлені перед експертом;
4. об'єкти дослідження;
5. матеріали і документи, надані експерту;
6. зміст та результати дослідження із зазначенням методів їх проведення;
7. оцінка результатів дослідження, висновки та їх обґрунтування.

У разі недостатньої ясності та повноти висновку експерта може бути призначено додаткове дослідження, яке доручається тому самому або іншому експертові. Також в разі необґрунтованості висновку або виникнення сумнівів у його правильності може бути призначено повторне дослідження, проведення якого доручається іншому експерту.

Додаткові та повторні дослідження призначаються на загальних підставах.

Декларанти або уповноважені ними особи повинні бути ознайомлені з результатами проведеного дослідження проб та зразків товарів і отримати від митного органу, який призначив таке дослідження, примірники цих результатів не пізніше наступного робочого дня після проведення дослідження митним органом або отримання ним примірників результатів такого дослідження від інших державних органів.

Контрольні проби, а також залишки досліджених проб та пошкоджені під час проведення досліджень зразки зберігаються у спеціалізованому митному органі з питань експертного забезпечення протягом 60 днів з дня їх надходження. Протягом цього строку декларант або уповноважена ним

особа має право оскаржити рішення митного органу, прийняте на підставі результатів проведеного дослідження.

Проби товарів, повертаються декларанту на їх письмову вимогу з оформленням відповідного акта, проби товарів, не затребувані власником протягом встановленого строку зберігання, знищуються з оформленням відповідного акта, при цьому вартість зазначених проб власникові або уповноваженій ним особі не відшкодовується.